

บทความวิจัย (Research article)

การทำหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนกับบทบาทพระสังฆาธิการต่อการตัดสินใจทาง
การเมืองในอำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ

The Role of Buddhists and Monastic Authorities in Political Decision-
Making in Hua Taphan District, Amnat Charoen Province.

อภิชาติ เย็นใจ^{1*} และ อลงกรณ์ อรรคแสง¹
Apichat Yenjai^{1*} and Alongkorn Akkasaeng¹

วันที่รับบทความ (Received) วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
19 มิถุนายน 2568 6 กรกฎาคม 2568 7 กรกฎาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ใช้วิธีการแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยศึกษากลุ่มตัวอย่าง 400 คนในอำเภอห้วยตะพาน ซึ่งเป็นผู้เข้าวัดเป็นประจำ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 15 รูป/ท่าน ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า พุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่มีกิจกรรมทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ เช่น เข้าวัด ตักบาตร ฟังเทศน์ สะท้อนความผูกพันทางศาสนาในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุและผู้มีรายได้น้อย อีกทั้งมีความคิดเห็นระดับ “ปานกลางถึงมาก” (ค่าเฉลี่ย 2.75) ต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการชี้นำด้านศีลธรรมในการเลือกตั้ง โดยมองว่าพระสงฆ์ควรส่งเสริมการตัดสินใจอย่างมีคุณธรรม มากกว่าการสนับสนุนทางการเมืองโดยตรง ผลการวิจัยเชิงคุณภาพสนับสนุนข้อค้นพบข้างต้น โดยชี้ว่า พระสงฆ์ระดับพระสังฆาธิการมีบทบาทเป็นผู้นำทางจิตใจ สร้างความตระหนักรู้ด้านศีลธรรมในกระบวนการเลือกตั้ง ส่งเสริมความเป็นหนึ่งเดียวในชุมชน อย่างไรก็ตาม ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการที่พระสงฆ์แสดงบทบาททางการเมืองโดยเปิดเผย สรุปได้ว่า พุทธศาสนาและพระสงฆ์ยังมีอิทธิพลเชิงจริยธรรมและวัฒนธรรมต่อการตัดสินใจทางการเมืองของประชาชน แม้ไม่ได้มีบทบาททางการเมืองโดยตรง แต่มีศักยภาพในการเป็นกลไกทางสังคมที่ส่งเสริมการตัดสินใจอย่างมีคุณภาพ และนำไปสู่สังคมที่สงบสุขและยั่งยืน

คำสำคัญ : อำเภอห้วยตะพาน, จังหวัดอำนาจเจริญ, การทำหน้าที่พุทธศาสนิกชน, บทบาทพระสังฆาธิการ, การตัดสินใจทางการเมือง

¹วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹College of Politics and Governance, Mahasarakham University

*Corresponding author email : 66011381014@msu.ac.th

Abstract

This study employed a mixed methods research approach, incorporating both quantitative and qualitative methodologies. The quantitative component involved a sample of 400 regular temple-goers in Hua Taphan District, while the qualitative component engaged 15 key informants, including senior Buddhist monks. The quantitative findings revealed that the majority of Buddhist adherents regularly participated in religious activities such as visiting temples, making merit, offering alms, and listening to sermons. These behaviors reflect a deep-rooted religious attachment in daily life, particularly among the elderly and low-income groups. Moreover, participants expressed a “moderate to high” level of agreement (mean score of 2.75) regarding the role of senior monks in providing moral and ethical guidance in the context of elections. The general consensus emphasized that monks should encourage ethical decision-making rather than directly supporting political parties or candidates. The qualitative findings supported these results, indicating that senior monks serve as respected spiritual leaders capable of fostering moral awareness during the electoral process and promoting community unity. However, the majority of respondents opposed monks taking an explicit political stance or openly endorsing political entities. In conclusion, Buddhism and the monastic community continue to exert moral and cultural influence on the political decision-making of the public. Although monks may not play a direct political role, they hold potential as social mechanisms that support ethical decision-making and contribute to a peaceful and sustainable society.

Keywords : Hua Taphan District, Amnat Charoen Province, Duties of Buddhist, Roles of Sangha Administrative Monks, Political Decision-Making

บทนำ

ตลอดระยะเวลากว่า 2,600 ปี พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในสังคมไทย ทั้งในยุคสมบูรณาญาสิทธิราช และในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะ “พระสังฆาธิการ” ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการกำกับดูแลกิจการคณะสงฆ์ ให้ดำเนินไปตามพระธรรมวินัยและกฎหมายบ้านเมือง (พระมหาพรหม ธรรมหาโส, 2558) เมื่อสังคมไทยเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตย บทบาทของพระสงฆ์จึงเผชิญกับความท้าทายใหม่ ทั้งในเรื่องความสัมพันธ์กับสถาบันหลักของชาติ และการมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะ โดยเฉพาะข้อเสนอให้มีการกระจายอำนาจภายในคณะสงฆ์ให้สอดคล้องกับหลักนิติธรรม (คู่มือพระสังฆาธิการ, 2562) แม้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560 จะกำหนดชัดเจนว่าพระภิกษุสามเณรต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองโดยตรง (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2560) แต่ยังคงเปิดโอกาสให้พระสงฆ์มีบทบาททางอ้อมผ่านการให้คำแนะนำทางศีลธรรม การสอนธรรมะ และการส่งเสริมคุณธรรมในระบอบประชาธิปไตย เช่น ความซื่อสัตย์ ความโปร่งใส

และความรับผิดชอบ ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของพระสงฆ์ในฐานะผู้นำทางจริยธรรม เป็นการวางตนในฐานะ “ผู้นำทางศีลธรรม” ที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด แต่ใช้หลักธรรมซึ่งนำประชาชนให้มีจิตสำนึกสาธารณะ และเข้าใจในสิทธิหน้าที่ของตนในฐานะพลเมือง (พระอดุลย์ กุศลจิตโต, 2561)

กรณีศึกษาในอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ แสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์ฆาติการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมืองของชาวบ้านอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การชี้แนะให้เลือกผู้สมัครที่มีคุณธรรม มากกว่าการชักจูงด้วยผลประโยชน์ (สิทธิพร เขาอูน และคณะ, 2566) อย่างไรก็ตาม การอนุญาตให้พรรคการเมืองใช้พื้นที่วัดหาเสียง กลับก่อให้เกิดความขัดแย้งและการฟ้องร้อง ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นที่พระสงฆ์จะต้องวางตัวอย่างเป็นกลาง เพื่อธำรงไว้ซึ่งความศรัทธาของสาธุชน

ในด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย พระสงฆ์สามารถมีบทบาทเชิงสร้างสรรค์ เช่น การเทศน์สอนเรื่องความซื่อสัตย์ การไม่ซื้อสิทธิขายเสียง และการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อพลเมือง ซึ่งสอดคล้องกับหลักคุณธรรมทางการเมือง อันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมือง (Civic Participation) ที่มีคุณภาพ

จากบทบาทสำคัญดังกล่าว การศึกษานี้จึงมุ่งวิเคราะห์ความคิดเห็นของการเข้าถึงพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชนในอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ และความคิดเห็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญต่อบทบาทของพระสงฆ์ฆาติการต่อการตัดสินใจทางการเมือง โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อประชาธิปไตย และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพ เพื่อความมั่นคงของระบอบประชาธิปไตยทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของการเข้าถึงพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชนในอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญต่อบทบาทของพระสงฆ์ฆาติการต่อการตัดสินใจทางการเมือง

กรอบแนวคิดการศึกษา

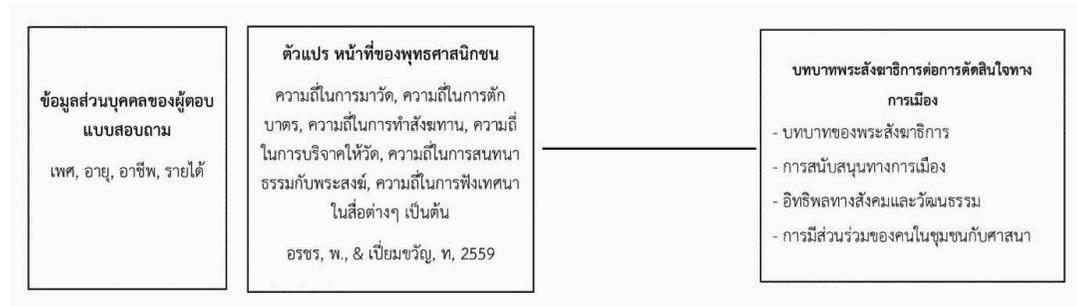
วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา เรื่องการทำหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนกับบทบาทพระสงฆ์ฆาติการต่อการตัดสินใจทางการเมืองในอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research)

ตัวแปรการทำหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนในอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (Independent Variables) ได้แก่ เพศ, อายุ, อาชีพ, รายได้

ตัวแปรการทำหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนในอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ได้แก่ ความถี่ในการไปวัด, ความถี่ในการตักบาตร, ความถี่ในการทำสังฆทาน, ความถี่ในการบริจาคให้วัด, ความถี่ในการสนทนาธรรมกับพระสงฆ์, ความถี่ในการฟังเทศนาในสื่อต่าง ๆ เป็นต้น

ตัวแปรความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนเกี่ยวกับบทบาทของสังฆาธิการต่อการตัดสินใจทางการเมือง ส่งผลต่อความคิด ความเชื่อ และการตัดสินใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ได้แก่

- บทบาทของพระสงฆ์ระดับพระสังฆาธิการ
- การสนับสนุนทางการเมือง
- อิทธิพลทางสังคมและวัฒนธรรม
- การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับศาสนา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัยหรือระเบียบวิธีวิจัย

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในเชิงปริมาณโดยใช้สูตรการหากลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เท่ากับ 398 คน เพื่อเป็นการป้องกันความคาดเคลื่อนผู้วิจัยของเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 100 คน และเพศหญิง จำนวน 300 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ทราบจำนวนประชากรแบบแบ่งชั้นผู้ทำแบบสอบถามที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป โดยการใช้การสุ่มตามความสะดวก (Convenience Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามความสะดวกในการเก็บแบบสอบถามประชาชนกลุ่มตัวอย่างในอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มาวัดเป็นประจำ และกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อเป็นข้อมูลในเชิงลึก โดยกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน โดยโดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Samplings) แบ่งออกเป็นพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะจังหวัด จำนวน 1 คน ระดับเจ้าคณะอำเภอ 1 รูป ระดับเจ้าคณะตำบล 4 รูป และระดับเจ้าอาวาส 4 รูป พร้อมด้วยไวยาวัจกรผู้ทำหน้าที่ช่วยงานพระจำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือหลักสองประเภท ได้แก่ แบบสอบถาม (เชิงปริมาณ) และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (เชิงคุณภาพ) ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยอิงตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

- ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ เช่น เพศ อายุ อาชีพ รายได้
- ความดีในการเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา เช่น การมาวัด ตักบาตร ฟังเทศน์

- ความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการตัดสินใจทางการเมือง ใช้มาตราวัดแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ
- ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อประเมินความถูกต้องของเนื้อหาและภาษา พร้อมพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป เพื่อให้มั่นใจว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับกลุ่มตัวอย่างในอำเภอหัวตะพาน โดยออกแบบคำถามให้เป็นกลางและเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับมุมมอง ความเชื่อ และการตัดสินใจทางการเมืองของประชาชน ซึ่งช่วยเสริมความสมบูรณ์ของผลการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษารั้งนี้แบ่งออกเป็นสองส่วนหลัก ได้แก่ การเก็บแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการเก็บแบบสอบถามดำเนินการกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและพระผู้ใหญ่ในพื้นที่ ผ่านการขออนุญาตอย่างเป็นทางการจากวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แบบสอบถามถูกแจกจ่ายทั้งในรูปแบบเอกสารและอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมกำหนดวันคืนแบบสอบถามภายใน 15 วัน หากมีฉบับที่ยังไม่ได้ส่งคืน จะมีการติดตามและแจกจ่ายจนครบถ้วน จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ ก่อนดำเนินการลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS

การสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วยพระสังฆาธิการในระดับต่าง ๆ และไวยาวัจกรในท้องถิ่น โดยทำหนังสือขออนุญาตจากหน่วยงานต้นสังกัด และนัดหมายวันเวลาที่สะดวกสำหรับผู้ให้สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกอย่างรอบด้าน ภายหลังการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์และจัดประเภทเนื้อหาเพื่อสังเคราะห์ประเด็นสำคัญให้เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์การศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์และการแปลความหมายข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลเชิงปริมาณได้มาจากการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ โดยนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง รวมถึงหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางการเมือง โดยใช้เครื่องมือทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยพระสังฆาธิการในระดับต่าง ๆ และไวยาวัจกร รวม 15 คน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินไปตามขั้นตอนที่มีความเป็นระบบ

การวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูลในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการใช้ทั้งแนวทางเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกันเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับการศึกษาประเด็นที่มีความซับซ้อนเชิงสังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะในเรื่องของบทบาทพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนต่อการตัดสินใจทางการเมือง ผลการวิเคราะห์จะนำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายหรือแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการทำหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนกับบทบาทพระสังฆาธิการต่อการตัดสินใจทางการเมืองในอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ สามารถจำแนกผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่หนึ่ง เพื่อศึกษาความคิดเห็นของการเข้าถึงพระพุทธรูปของพุทธศาสนิกชนในอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ในแบบสอบถามนี้เป็นผู้หญิงและผู้สูงอายุ ซึ่งอาจเป็นเพราะมีเวลาว่างและความพร้อมในการตอบแบบสอบถามมากกว่าคนวัยทำงานหรือวัยรุ่น

อาชีพ * พบว่า เพศหญิงมีจำนวนมากที่สุด (286 คน) และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร (160 คน) คิดเป็นร้อยละ 52 และ ข้าราชการ (94 คน) สะท้อนให้เห็นว่าเพศหญิงมีบทบาทสำคัญในภาคเกษตรและราชการ ขณะที่เพศชายตอบแบบสอบถามน้อยกว่า (114 คน) และกระจายอยู่ในหลายอาชีพ โดยบางอาชีพมีเฉพาะเพศชาย เช่น ข้าราชการบำนาญ และพนักงานเอกชน ทั้งนี้ข้อมูลสะท้อนลักษณะประชากรของพื้นที่ที่เก็บข้อมูลว่าเพศหญิงและอาชีพภาคเกษตรมีบทบาทเด่นที่สุด

* รายได้ต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงที่มีรายได้ค่อนข้างต่ำ สะท้อนถึงโครงสร้างเศรษฐกิจของกลุ่มประชากรในพื้นที่ที่เก็บข้อมูล โดยมีความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างเพศอย่างเห็นได้ชัด

อาชีพ * รายได้ต่อเดือน * พบว่า อาชีพเกษตรกร มีจำนวนผู้ตอบมากที่สุด (208 คน) และส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน ซึ่งสะท้อนว่า กลุ่มอาชีพและรายได้หลักของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในภาคเกษตรและมีรายได้ค่อนข้างต่ำ

อายุ * รายได้ต่อเดือน * พบว่า การเข้าถึงพระพุทธรูปของพุทธศาสนิกชนในอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ส่วนใหญ่เป็น ผู้หญิง ผู้สูงอายุ อาชีพเกษตรกร และมีรายได้ค่อนข้างต่ำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มประชากรเหล่านี้มีความผูกพันและมีบทบาทสำคัญต่อพระพุทธรูปในระดับท้องถิ่น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่สอง เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญต่อบทบาทของพระสังฆาธิการต่อการตัดสินใจทางการเมือง

พบว่า พระสังฆาธิการมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำจิตใจและแบบอย่างทางศีลธรรม ซึ่งส่งผลทางอ้อมต่อการตัดสินใจทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะการให้คำแนะนำตามหลักธรรม ส่งเสริมให้ชุมชนตระหนักถึงคุณธรรมของผู้สมัคร เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และการทำงานเพื่อส่วนรวม แม้ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าพระสงฆ์ควรวางตัวเป็นกลางทางการเมือง แต่ก็ยอมรับว่าแนวคิดและคำสอนของท่านมีอิทธิพลต่อการเลือกตั้ง โดยช่วยส่งเสริมการตัดสินใจที่มีเหตุผล ไม่ถูกครอบงำจากการแบ่งฝักฝ่าย อีกทั้งยังสร้างความสามัคคีในชุมชนในช่วงที่มีการแข่งขันทางการเมือง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนา เช่น งานบุญหรือพิธีกรรม ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับประชาชน และเป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองอย่างไม่เป็นทางการ อย่างไรก็ตาม ยังมีบางความคิดเห็นที่มองว่าการเลือกตั้งเป็นเรื่องส่วนบุคคลที่ขึ้นอยู่กับข้อมูลและเหตุผลมากกว่าความเชื่อทางศาสนา

โดยสรุป บทบาทของพระสังฆาธิการในอำเภอห้วยตะพานมีอิทธิพลทางจิตใจและศีลธรรมต่อการตัดสินใจทางการเมืองของประชาชน แม้ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเมือง แต่สามารถส่งเสริมทัศนคติทางการเมืองที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและความสามัคคีในชุมชน

สรุปและอภิปรายผล

สรุปและอภิปรายผลการวิจัยการทำหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนในอำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่หนึ่ง เพื่อศึกษาความคิดเห็นของการเข้าถึงพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชนในอำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ

พบว่า เพศหญิงมีความถี่ในการมาวัด ตักบาตร ทำสังฆทาน และบริจาคให้วัดสูงกว่าเพศชายในทุกช่วงอายุ โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ 61-70 ปี ที่มีความสม่ำเสมอและความผูกพันกับวัดอย่างชัดเจน กลุ่มนี้มักเข้าวัดและทำกิจกรรมทางศาสนาเป็นประจำ ทั้งในระดับทุกวันและทุกวันพระ ส่วนผู้ชายวัย 71 ปีขึ้นไปก็มีแนวโน้มปฏิบัติเช่นเดียวกันแต่ความถี่ต่ำกว่า

ในวัยทำงานและวัยรุ่น พฤติกรรมเข้าวัดและทำบุญจะลดลง โดยวัยทำงานมักเข้าวัดเฉพาะโอกาสสำคัญ ขณะที่วัยรุ่นและวัยสูงมากบางส่วนมักมาวัดนาน ๆ ครั้ง สะท้อนภาระหน้าที่และข้อจำกัดด้านสุขภาพหรือความสนใจ

เมื่อพิจารณาตามอาชีพ พบว่า เกษตรกรหญิงมีความถี่ในการเข้าวัดและทำกิจกรรมทางศาสนาสูงสุด ขณะที่ข้าราชการหญิงมีกิจกรรมทางศาสนาอย่างไม่สม่ำเสมอ ส่วนกลุ่มอื่น ๆ เช่น นักเรียน พนักงานราชการ และรับจ้างทั่วไป มีความถี่น้อยกว่าชัดเจน

ข้อมูลทั้งหมดชี้ให้เห็นว่า ศาสนายังคงเป็นศูนย์กลางทางจิตใจสำคัญของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะเพศหญิงที่มีบทบาทสำคัญในการรักษาและสืบทอดขนบธรรมเนียมทางศาสนา ขณะเดียวกัน ยังสะท้อนความจำเป็นในการออกแบบกิจกรรมและสื่อที่ตอบโจทย์ไลฟ์สไตล์ของวัยรุ่นและวัยทำงาน เพื่อส่งเสริมความผูกพันกับพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนในทุกช่วงวัย

ข้อสังเกตเพิ่มเติมคือ พฤติกรรมทางศาสนาของกลุ่มเกษตรกร เช่น ความถี่ในการมาวัด, ตักบาตร, ทำสังฆทาน, บริจาคให้วัด, สนทนาธรรมกับพระสงฆ์ และฟังเทศนาในสื่อต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีค่าความถี่สูงกว่าอาชีพอื่น ๆ แสดงถึงการมีส่วนร่วมทางศาสนาอย่างแข็งขัน แต่ในทางตรงกันข้าม กลับมีระดับความเห็นสนับสนุนบทบาทพระสังฆาธิการในการตัดสินใจทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลางหรือต่ำกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งอาจสะท้อนถึงทัศนคติที่แยกแยะบทบาททางศาสนาและบทบาททางการเมืองอย่างชัดเจนในกลุ่มนี้ พุทธศาสนิกชนที่มีกิจกรรมทางศาสนาเข้มข้นส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรและเพศหญิง แต่บทบาททางการเมืองของพระสังฆาธิการได้รับการรับรู้และสนับสนุนมากที่สุดจากกลุ่มรายได้ปานกลางและเพศชาย ซึ่งอาจบ่งบอกถึงความแตกต่างของมุมมองทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมปัจจุบัน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนกับบทบาทพระสังฆาธิการต่อการตัดสินใจทางการเมืองในอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้มีการให้ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านสามารถมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทพระสังฆาธิการต่อการตัดสินใจทางการเมืองในอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนมุมมองของประชาชนเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนกับบทบาทพระสังฆาธิการต่อการตัดสินใจทางการเมืองในอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญซึ่งจากการที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้มีข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นสามารถแบ่งออกได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่เห็นด้วยว่าพระสงฆ์ควรมีอิทธิพลทางการเมืองและกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยว่าพระสงฆ์ควรมีอิทธิพลทางการเมือง ข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจะถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นแนวโน้มความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามและเป็นแนวทางในการปฏิบัติตัวของพระสงฆ์ด้านการเมืองและการเลือกตั้งให้มีความถูกต้องและเป็นกลางทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่สอง เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญต่อบทบาทของพระสังฆาธิการต่อการตัดสินใจทางการเมือง

กลุ่มที่เห็นด้วยว่าพระสงฆ์ควรมีอิทธิพลทางการเมือง

ในประเด็นที่พระสงฆ์ควรมีสื่อในการเลือกตั้งและมีบทบาทในกิจกรรมทางการเมืองนั้น มีกลุ่มหนึ่งเห็นว่าพระสงฆ์ควรมีสื่อในทางการเมืองเหมือนประชาชนทั่วไป โดยเชื่อว่าการที่พระสงฆ์มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งและแสดงความคิดเห็นทางการเมืองจะช่วยเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม โดยไม่จำเป็นต้องฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง กลุ่มนี้มองว่าพระสงฆ์ควรมีสื่อในการเลือกตั้งเหมือนกับประชาชนทั่วไป เพื่อให้พระสงฆ์สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองได้อย่างเต็มที่ โดยไม่จำเป็นต้องหลีกเลี่ยงการมีสื่อในการเลือกตั้ง ตัวอย่างเช่น ความคิดเห็นที่กล่าวว่า “พระสงฆ์ควรรับและมีสื่อในการเลือกตั้งเหมือนประชาชนทั่วไป” ซึ่งสะท้อนถึงความเชื่อที่ว่าพระสงฆ์เป็นพลเมืองของประเทศและมีสื่อในการตัดสินใจทางการเมืองเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป ซึ่งพระมหาไพโรวรัย วรณโณ ให้เหตุผลว่า การไม่ให้พระเลือกตั้งเป็นการจำกัดสิทธิพลเมือง และเป็นการตีกรอบบทบาทของพระมากเกินไป ทั้งที่พระสงฆ์ ก็มีความรู้ความเข้าใจใน

บ้านเมืองและปัญหาสังคม และยังมีข้อเสนอว่า การที่พระสงฆ์มีสิทธิเลือกตั้งไม่ได้แปลว่าท่านจะ “ฝึกฝนการเมือง” เพราะสิทธิกับการใช้สิทธินั้นมีความแตกต่างกัน (มติชนออนไลน์, 2566) และ Marshall, T. H. (1950) ได้กล่าวว่า พระสงฆ์ในฐานะพลเมืองของประเทศ ควรได้รับสิทธิทางการเมืองเหมือนประชาชนทั่วไป รวมถึงสิทธิเลือกตั้งเพื่อไม่เป็นการปิดกั้นสิทธิของพระสงฆ์ถือเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะที่มองว่าพระสงฆ์สามารถมีบทบาทสำคัญในการสอนธรรมเพื่อให้ประชาชนสามารถตัดสินใจในการเลือกตั้งได้อย่างยุติธรรม โดยไม่ฝึกฝนการเมืองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ความเห็นในลักษณะนี้กล่าวว่า “ขอให้พระสงฆ์เทศนาในปัญหาธรรมให้พ่อ แม่ พี่น้องทุกคนให้รู้จักในการเลือกตั้ง” ซึ่งแสดงถึงความเชื่อที่ว่าพระสงฆ์สามารถใช้หลักธรรมในการชี้นำประชาชนให้เข้าใจถึงความยุติธรรมในการเลือกตั้งได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมืองของประชาชน

อีกหนึ่งมุมมองที่ได้กล่าวถึงคือ ความสำคัญของบทบาทของพระสงฆ์ในชุมชน โดยบางคนเห็นว่าพระสงฆ์มีอิทธิพลต่อทัศนคติและการตัดสินใจทางการเมืองของชาวบ้านในชุมชน เนื่องจากพระสงฆ์มักเป็นผู้นำทางจิตใจและเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อทัศนคติทางการเมืองของประชาชนได้ ความคิดเห็นที่กล่าวว่า “พระสงฆ์มีอิทธิพลต่อทัศนคติของชาวบ้านเป็นอย่างมาก” สะท้อนถึงการรับรู้ถึงความสำคัญของบทบาทของพระสงฆ์ในการกำหนดทัศนคติและความคิดของชาวบ้านเกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเมือง

จากข้อเสนอแนะเหล่านี้จะเห็นได้ว่ากลุ่มที่เห็นว่าพระสงฆ์ควรมีสิทธิในการเลือกตั้งและสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองมีมุมมองที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างความยุติธรรมในสังคม โดยมองว่าพระสงฆ์สามารถมีบทบาทในการสอนธรรมเพื่อช่วยให้ประชาชนตัดสินใจในการเลือกตั้งได้อย่างถูกต้องและยุติธรรม โดยไม่จำเป็นต้องฝึกฝนการเมืองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยว่าพระสงฆ์ควรมีอิทธิพลทางการเมือง

ในประเด็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในกิจกรรมทางการเมืองและการเลือกตั้ง โดยกลุ่มนี้มองว่าพระสงฆ์ไม่ควรมีอิทธิพลหรือยุ่งเกี่ยวกับการเมือง เพราะเชื่อว่าอาจส่งผลกระทบต่อความบริสุทธิ์ทางจริยธรรมและศีลธรรมของพระสงฆ์รวมถึงทำให้เกิดผลกระทบทางลบต่อศาสนา

หลายคนในกลุ่มนี้เห็นว่าหน้าที่พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งหรือกิจกรรมทางการเมืองอาจทำให้เกิดความเสื่อมเสียทั้งในด้านจริยธรรมและภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในสังคม ตัวอย่างเช่น ความคิดเห็นที่ระบุว่า “พระสงฆ์ไม่ควรไปเลือกตั้ง” หรือ “พระสงฆ์ไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับการเมืองทุกระดับ” ซึ่งสะท้อนถึงความกังวลว่าหากพระสงฆ์เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมือง อาจทำให้เกิดการแย่งชิงผลประโยชน์ทางการเมืองที่ไม่เหมาะสมและขัดต่อจริยธรรมของศาสนา Swidler, L. (1985) มองว่าพระสงฆ์ควรรักษาความเป็นกลาง ไม่เลือกข้างทางการเมือง เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคม หากการแสดงออกทางการเมืองของพระสงฆ์อาจเป็นการแบ่งแยกชุมชนและสร้างความขัดแย้ง

นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะที่เห็นว่าพระสงฆ์ควรปฏิบัติตามศีลที่เหมาะสมและรักษาความเป็นกลางในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งไม่ควรแทรกแซงหรือมีอิทธิพลทางการเมือง ตัวอย่างเช่น ความเห็นที่ว่า “ควรปฏิบัติตามข้อปฏิบัติของศีลที่เหมาะสม” หรือ “ไม่ควรไปยุ่งกับการเมือง” ซึ่งแสดงถึงความเชื่อที่ว่าพระสงฆ์ควรมุ่งเน้นการปฏิบัติธรรมและดูแลรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทธศาสนา โดยไม่ควรเข้าไปมีบทบาทในกิจกรรมทางการเมืองที่อาจทำให้เกิดความขัดแย้งหรือสูญเสียความน่าเชื่อถือจากพุทธศาสนิกชน Rawls, J. (1993) ได้กล่าวว่า การเมืองควรเป็นเรื่องของภาครัฐและพลเมืองทั่วไป โดยศาสนาและพระสงฆ์ควรแยกออกจากกิจกรรมทางการเมือง เพื่อรักษาความสงบและความบริสุทธิ์ของศาสนา

อีกหนึ่งมุมมองที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มนี้คือ ความสำคัญของการเป็นกลางทางการเมืองพระสงฆ์ในชุมชนมีอิทธิพลต่อความคิดและการตัดสินใจของประชาชน ดังนั้นจึงควรยึดหลักการของความเป็นกลางเพื่อไม่ให้เกิดการแสดงออกทางการเมืองของพระสงฆ์ส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นของประชาชนและการเลือกตั้ง ตัวอย่างเช่น ความเห็นที่กล่าวว่า “พระสงฆ์ต้องปฏิบัติตัวให้มีความเป็นกลางทางการเมือง เพื่อสร้างความสมานฉันท์” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์ควรหลีกเลี่ยงการแสดงออกที่อาจนำไปสู่การแบ่งแยกหรือความขัดแย้งทางการเมืองในชุมชน

จากมุมมองเหล่านี้ จะเห็นได้ว่ากลุ่มที่เห็นด้วยกับพระสงฆ์ไม่ควรมีอิทธิพลทางการเมืองนั้นให้ความสำคัญกับการรักษาความบริสุทธิ์ทางศีลธรรมและจริยธรรมของพระสงฆ์ รวมถึงการเป็นกลางทางการเมืองเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อการตัดสินใจของประชาชนและการเลือกตั้ง

สรุปได้ว่า ข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถามสะท้อนให้เห็นถึง มุมมองที่หลากหลายและขัดแย้งกัน อย่างชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและการเลือกตั้ง ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มที่คัดค้าน และ กลุ่มที่เห็นด้วย หรือมีท่าทีที่เปิดกว้างมากขึ้น

กลุ่มที่คัดค้าน มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าพระสงฆ์ไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับการเมือง และ ไม่ควรมีอิทธิพลในการชี้นำสิทธิการเลือกตั้ง โดยให้เหตุผลว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นการ ผิดจริยธรรม และทำให้ศาสนา เสื่อมเสีย ความคิดเห็นในกลุ่มนี้เน้นย้ำว่าหน้าที่ของพระสงฆ์คือการปฏิบัติตามศีลและภารกิจของสงฆ์อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการเทศนาสั่งสอนธรรมะเพื่อให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่ดีและใช้หลักธรรมในการพิจารณาเลือกตั้ง อย่างเป็นกลาง แต่ในทางกลับกัน ยังมีข้อเสนอแนะจากผู้ตอบบางส่วนที่สะท้อนถึงมุมมองที่ ให้ความเคารพอย่างสูง และ ไว้วางใจ ในพระสงฆ์ โดยมองว่าพระสงฆ์เป็นผู้ที่มีความบริสุทธิ์และไม่มีความบกพร่อง นอกจากนี้ยังมีความเห็นที่ เปิดกว้าง ต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยเสนอว่าพระสงฆ์ควรเทศนาในปัญหาธรรม เพื่อแนะนำให้ประชาชนรู้จักการเลือกตั้งอย่างถูกต้องและเป็นไปอย่างยุติธรรม ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความคาดหวังว่าพระสงฆ์จะสามารถเป็นที่พึ่งทางปัญญาและเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณได้แม้ในเรื่องทางโลก ทางการเมือง

ดังนั้น ผลสรุปจากข้อเสนอแนะเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าสังคมไทยยังคงมีการถกเถียงและมองว่าขอบเขตของบทบาทพระสงฆ์ในเรื่องการเมืองยัง ไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจน โดยมีทั้งกลุ่มที่เชื่อว่าพระสงฆ์ควรแยกขาดจาก

การเมืองอย่างสิ้นเชิง และกลุ่มที่มองว่าพระสงฆ์สามารถมีส่วนร่วมได้ในฐานะผู้ให้ความรู้และแนวทางที่อยู่บนพื้นฐานของหลักธรรมอย่างเป็นกลาง

อภิปรายผล

ความคิดเห็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในอำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญต้อบเทาบาทของพระสังฆาธิการต่อการตัดสินใจทางการเมือง พบว่า ความเชื่อทางศาสนาและความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับคนในชุมชนมีผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองอย่างชัดเจน เนื่องจากพระสงฆ์เป็นบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเคารพและเชื่อถือ หลักธรรมคำสอนของท่านช่วยชี้้นำให้ชุมชนเลือกผู้แทนที่มีคุณธรรมและทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม นอกจากนี้ ความศรัทธาและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพระสงฆ์กับชุมชนยังช่วยสร้างความสามัคคีและส่งเสริมทัศนคติทางการเมืองที่ช่วยส่งเสริมความสามัคคี ความเป็นหนึ่งในชุมชน และเน้นการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนา เช่น งานบุญและพิธีกรรมต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งในเชิงบวก โดยช่วยสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนและเสริมสร้างความเชื่อมั่นในหลักธรรมคำสอนของพระสงฆ์ ซึ่งเน้นย้ำถึงความสำคัญของการเลือกผู้นำที่มีคุณธรรม พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง โดยการส่งเสริมให้ชุมชนเลือกผู้นำที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและมุ่งมั่นในการสร้างสังคมที่สงบสุขและพัฒนาได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ยังมีความคิดเห็นบางส่วนที่มองว่า กิจกรรมทางศาสนาไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางการเมือง เพราะประชาชนเชื่อว่าการเลือกตั้งเป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับการใช้เหตุผลส่วนบุคคล ข้อมูลนโยบาย และความสามารถของผู้สมัครมากกว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนา แม้ว่าในบางมุมมอง การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาไม่จำเป็นต้องมีผลโดยตรงกับการตัดสินใจเลือกตั้ง เนื่องจากการเลือกตั้งมีพื้นฐานมาจากข้อมูลของผู้สมัครและนโยบายที่เสนอก่อน แต่การใช้กิจกรรมทางศาสนาอาจเป็นเวทีพบปะพี่น้องประชาชนและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จึงอาจมีผลในการช่วยให้ชุมชนพิจารณาเลือกผู้สมัครได้ง่ายขึ้นในบางกรณี เช่น การพิจารณาความสามารถและนโยบายของผู้สมัคร การลงพื้นที่ ความสม่ำเสมอในการให้ความช่วยเหลือ รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชนอีกด้วย จากการศึกษาของ สิทธิพร เขาอู่ และคณะ (2566) พบว่าในมุมมองของสังคมไทยแบบจารีต พระสงฆ์ถูกมองว่าเป็นบุคคลที่บริสุทธิ์ ไร้มลทิน และไม่ควรเกี่ยวข้องกับการเมืองที่อาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสีย ทั้งต่อตัวพระสงฆ์เองและต่อพระพุทธศาสนา กล่าวว่าการมีบทบาทของพระสงฆ์ในกิจกรรมทางการเมืองสะท้อนถึงความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งระหว่างความเชื่อทางศาสนาและการตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งในกรณีนี้ พระสงฆ์มีศักยภาพในการส่งเสริมคุณธรรมในการเลือกตั้งและการปกครอง ซึ่งอาจช่วยให้สังคมไทยมีการเมืองที่ดีขึ้นและสะอาดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1) ควรส่งเสริมให้วัดมีการจัดภูมิทัศน์และบริเวณโดยรอบให้มีความสงบร่มรื่น เพื่อให้พุทธศาสนิกชนเกิดความรู้สึกสงบทางจิตใจ และมีความศรัทธาในการเข้าวัด รวมถึงเปิดโอกาสให้มีการสนทนาธรรมกับพระสงฆ์มากขึ้น

2) ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำบุญของพุทธศาสนิกชนในกลุ่มอายุและอาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นและนักการเมือง ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความถี่ในการทำบุญน้อย ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป

1) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทำบุญของพุทธศาสนิกชนในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะ ช่วงอายุ 18-25 ปี และ นักการเมือง เพื่อทำความเข้าใจถึงสาเหตุที่ทำให้คนกลุ่มนี้มีส่วนร่วมกับการกิจกรรมทางศาสนา น้อยกว่ากลุ่มอื่น และนำข้อมูลที่ได้มาออกแบบกิจกรรมให้ตอบโจทย์ความต้องการของพวกเขาได้อย่างแท้จริง

2) ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่อาจส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น ทัศนคติที่มีต่อพระสงฆ์ ความเชื่อส่วนบุคคล หรือผลกระทบจากสื่อและเทคโนโลยี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถนำไปวางแผนพัฒนาศาสนาให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

เอกสารอ้างอิง

กรมการศาสนา. (2540). *เอกสารการศึกษาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา*. กระทรวงศึกษาธิการ.

คู่มือพระสังฆาธิการ. (2562). *คู่มือพระสังฆาธิการ*. สำนักพิมพ์พระพุทธศาสนา.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2563). *การศึกษาเรื่องศาสนาในสังคมไทย*. สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 2568, จาก

<https://www.matichon.co.th>.

พระธรรมโกศาจารย์. (2561). *พระพุทธศาสนาและสังคม*. สำนักพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาพรหมชา ฐมมหาโส. (2558). *บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาพลเมืองของรัฐตามระบอบประชาธิปไตย*.

สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 2568 , จาก <http://www.ps.mcu.ac.th>

พระมหาวิเชียรวิชญ์ธรรมโม . (2564). *บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมไทยยุคปัจจุบัน*. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 3(6) ,42-49.

พระอดุลย์ กุศลจิตโต (ภักดีกุล). (2561). *บทบาทของพระสังฆาธิการที่มีต่อการปกครองคณะสงฆ์ในเขตการปกครองจังหวัดเลย* (วิทยานิพนธ์ระดับรัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, วิทยาเขตศรีล้านช้าง.

ภททวีโส พ. (2023). *บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนในปัจจุบัน*. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 6(3), 237–251.

มติชนออนไลน์. (2566). *สิทธิเลือกตั้งของพระ*. สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 2568, จาก https://www.matichon.co.th/politics/news_3937528

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2564). *บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ:

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2564). *การศึกษาพระปริยัติธรรมในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ:

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). ระบบการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภากับพัฒนาการทางการเมืองของประเทศไทย. *วารสารจตุลนิตี*, 12(2)

สิทธิพร เขาอ่อนและคณะ. (2566). การเลือกตั้งกับพระสงฆ์ไทย. *วารสารปราชญ์ประชาคม*, 1(2), 15–28.

Kiyosaki, R. T., & Lechter, S. L. (2010). *Fu ba ba xiong ba ba [Rich dad, poor dad]* (L. Qinggi & S. L. Zhu, Trans.). Hai Kou: Nan Hai Chu Ban She.

Marshall, T. H. (1950). *Citizenship and social class and other essays*. Cambridge University Press.

Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods* (3rd ed.). Sage Publications.

Rawls, J. (1993). *Political liberalism*. Columbia University Press.

Swidler, L. (1985). Culture in action: Symbols and strategies. *American Sociological Review*, 51(2), 273–286.